

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 29ης Ιανουαρίου 2009*

Στην υπόθεση C-19/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει των άρθρων 68, παράγραφος 1, και 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (Σουηδία), με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Ιανουαρίου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Migrationsverket

κατά

Edgar Petrosian,

Nelli Petrosian,

Svetlana Petrosian,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

David Petrosian,

Maxime Petrosian,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász,
Γ. Αρέστη και J. Malenovský (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Smolek,

- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Μιχελογιαννάκη,

- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις R. Somssich, J. Fazekas και K. Borvölgyi,

- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Wissels,

- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,

- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Dowgielewicz,

- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Guimaraes-Purokoski,

- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Emberland και S. Gudbrandsen,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την M. Κοντού-Durande και τον J. Enegren,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ L 50, σ. 1).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, του ζεύγους Petrosian και των τριών τέκνων τους (στο εξής, από κοινού: μέλη της οικογένειας Petrosian), αρμενικής ιθαγενείας (εξαιρουμένης της Nelli Petrosian, ουκρανικής ιθαγενείας), και, αφετέρου, του Migrationsverket (εθνικής υπηρεσίας μεταναστεύσεως), αρμόδιου για ζητήματα σχετικά με τη μετανάστευση και επιφορτισμένου με την εξέταση της αιτήσεως ασύλου των ενδιαφερομένων, με αντικείμενο την απόφαση της αρχής αυτής διατάσσουσα τη μεταφορά τους προς άλλο κράτος μέλος, εντός του οποίου απορρίφθηκε η πρώτη τους αίτηση ασύλου.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- 3 Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 343/2003 ορίζει τα εξής:

«Μια [...] μέθοδος [σαφούς και λειτουργικού καθορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου] θα πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Θα πρέπει, ιδίως, να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου.»

- 4 Η δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [του οποίου η διακήρυξη έγινε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ C 364, σ. 1)]. Ιδιαίτερα, αποσκοπεί να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος ασύλου που διασφαλίζεται από το άρθρο 18 του εν λόγω χάρτη.»

- 5 Το άρθρο 1 του κανονισμού 343/2003 ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.»

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας σε οποιοδήποτε από αυτά, είτε στα σύνορα είτε εντός του εδάφους του. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III.»

7 Το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Η διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους δυνάμει του παρόντος κανονισμού κινείται μόλις υποβληθεί για πρώτη φορά αίτηση ασύλου σε ένα κράτος μέλος.

[...]

5. Το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου είναι υποχρεωμένο, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20 και έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου, να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα ο οποίος ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος και έχει υποβάλει εκεί αίτηση ασύλου, αφού ανακάλεσε την αίτησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους.

[...]»

- 8 Στο κεφάλαιο V του κανονισμού 343/2003, το οποίο αφορά την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος άσυλο, το άρθρο 16 του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου δυνάμει του παρόντος κανονισμού υποχρεούται:

[...]

- ε) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20, υπήκοο τρίτης χώρας του οποίου την αίτηση απέρριψε το ίδιο και ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει λάβει άδεια στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.

[...]»

- 9 Το άρθρο 20 του κανονισμού 343/2003 ορίζει τα εξής:

«1. Η εκ νέου ανάληψη αιτούντος άσυλο σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, και το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχεία γ', δ' και ε', πραγματοποιείται, ως εξής:

- α) το αίτημα περί της εκ νέου ανάληψης του αιτούντος πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία που να επιτρέπουν στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα να επαληθεύει το κατά πόσον είναι υπεύθυνο

- β) το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα της εκ νέου ανάληψης του αιτούντος είναι υποχρεωμένο να προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις και να απαντά στο αίτημα που του υποβλήθηκε το ταχύτερο δυνατόν και, εν πάση περιπτώσει, εντός προθεσμίας μικρότερης του ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής του. Όταν το αίτημα βασίζεται σε στοιχεία λαμβανόμενα από το σύστημα Eurodac, η προθεσμία αυτή μειώνεται σε δύο εβδομάδες
- γ) εάν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δεν γνωστοποιήσει την απόφασή του εντός της προθεσμίας του ενός μηνός ή των δύο εβδομάδων που αναφέρεται στο στοιχείο β', θεωρείται ότι συμφώνησε να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα άσυλο
- δ) το κράτος μέλος το οποίο συμφωνεί με την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος άσυλο είναι υποχρεωμένο να αναλαμβάνει εκ νέου το άτομο αυτό στο έδαφός του. Η μεταφορά εκτελείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους, ύστερα από διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μόλις αυτό καταστεί πρακτικά δυνατό και το αργότερο εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος της αναδοχής ή από την έκδοση απόφασης επί ενδίκου μέσου ή αναθεώρησης, εφόσον έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα
- ε) το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα κοινοποιεί στον αιτούντα άσυλο την απόφαση σχετικά με την εκ νέου ανάληψή του από το υπεύθυνο κράτος μέλος. Αυτή η απόφαση πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Συνοδεύεται από στοιχεία για την προθεσμία εκτέλεσης της μεταφοράς και περιλαμβάνει, εφόσον είναι απαραίτητο, τις πληροφορίες που αφορούν τον τόπο στον οποίο θα πρέπει να παρουσιασθεί ο αιτών άσυλο και την ημερομηνία κατά την οποία θα πρέπει να το πράξει, εφόσον μεταβαίνει στο υπεύθυνο κράτος μέλος με δικά του μέσα. Κατά της απόφασεως αυτής μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο ή αναθεώρηση. Το ένδικο μέσο κατά της απόφασεως αυτής ή αναθεώρησή της δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα ως προς την εκτέλεση της μεταφοράς, εκτός αν τα δικαστήρια ή τα αρμόδια όργανα το αποφασίσουν κατά περίπτωση, εφόσον αυτό επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Εάν είναι απαραίτητο, ο αιτών άσυλο εφοδιάζεται από το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα με άδεια ελεύθερης διέλευσης σύμφωνα με το υπόδειγμα που εγκρίνεται βάσει της διαδικασίας του άρθρου 27, παράγραφος 2.

Το υπεύθυνο κράτος μέλος ενημερώνει το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα, ανάλογα με την περίπτωση, για την ασφαλή άφιξη του αιτούντος άσυλο ή για τη μη εμφάνισή του εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.

2. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, η ευθύνη εξέτασης της αίτησης ασύλου εμπίπτει στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά ή η εξέταση της αίτησης δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω κράτησης του αιτούντος άσυλο ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο αιτών φυγοδικεί.

[...]»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

¹⁰ Το άρθρο 9 του κεφαλαίου 1 του νόμου 2005:716 περί αλλοδαπών [utlänningslagen (2005:716)] ορίζει ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού περί της απομακρύνσεως των αιτούντων άσυλο έχουν κατ' αναλογία εφαρμογή και στις αποφάσεις περί μεταφοράς που λαμβάνονται δυνάμει του κανονισμού 343/2003.

- 11 Το άρθρο 6 του κεφαλαίου 4, καθώς και τα άρθρα 4 και 7 του κεφαλαίου 8 του νόμου αυτού προβλέπουν ότι οι αποφάσεις που αφορούν την αναγνώριση της ιδιότητας του πολιτικού πρόσφυγα και την απομάκρυνση των αιτούντων άσυλο λαμβάνονται από το Migrationsverket.
- 12 Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κεφαλαίου 14 του εν λόγω νόμου, κατά της αποφάσεως του Migrationsverket μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του migrationsdomstol (διοικητικό περιφερειακό πρωτοδικείο αρμόδιο για θέματα μεταναστεύσεως), μεταξύ άλλων, αν με την απόφαση αυτή διατάσσεται η απομάκρυνση του αιτούντος άσυλο.
- 13 Το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 3, του κεφαλαίου 16 του ίδιου αυτού νόμου προβλέπει ότι οι αποφάσεις του migrationsdomstol υπόκεινται σε έφεση ενώπιον του Migrationsöverdomstol (διοικητικό εφετείο αρμόδιο για θέματα μεταναστεύσεως), του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε κανένα ένδικο μέσο.
- 14 Το άρθρο 28 του νόμου 1971:291 περί της διοικητικής δικονομίας [förvaltningsprocesslagen (1971:291)] προβλέπει ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής μπορεί, αν η προσβαλλομένη απόφαση δεν είναι αμέσως εκτελεστή, αφενός, να διατάξει την αναστολή εκτελέσεώς της μέχρι νεωτέρας διατάξεως και, αφετέρου, να λάβει άλλα προσωρινά μέτρα σχετικά με την υπόθεση.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 15 Τα μέλη της οικογένειας Petrosian υπέβαλαν, στις 22 Μαρτίου 2006, αιτήσεις ασύλου στη Σουηδία, όπου βρίσκονταν τότε.

- 16 Από την εξέταση των αιτήσεων αυτών προέκυψε ότι οι ενδιαφερόμενοι είχαν ήδη υποβάλει και άλλες αιτήσεις, συγκεκριμένα δε στη Γαλλία. Ως εκ τούτου, το Migrationsverket ζήτησε από τις γαλλικές αρχές, δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 343/2003, να αναλάβουν εκ νέου τα μέλη της οικογένειας Petrosian.
- 17 Οι εν λόγω αρχές δεν απάντησαν στο Migrationsverket εντός της προθεσμίας του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 343/2003. Το Migrationsverket τους επισήμανε ως εκ τούτου ότι, κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού, η Γαλλική Δημοκρατία θεωρείται ότι συμφώνησε να αναλάβει εκ νέου τα μέλη της οικογένειας Petrosian.
- 18 Ακολούθως, οι γαλλικές αρχές επιβεβαίωσαν στο Migrationsverket ότι δέχονταν να αναλάβουν εκ νέου τους ενδιαφερομένους. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Migrationsverket αποφάσισε, την 1η Αυγούστου 2006, τη μεταφορά των μελών της οικογένειας Petrosian προς τη Γαλλία, βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ε', του κανονισμού 343/2003.
- 19 Τα μέλη της οικογένειας Petrosian άσκησαν προσφυγή κατά της αποφάσεως της 1ης Αυγούστου 2006, με την οποία διατάχθηκε η εν λόγω μεταφορά, ενώπιον του länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen (διοικητικό περιφερειακό πρωτοδικείο του Skåne, αρμόδιο για θέματα μεταναστεύσεως), και ζήτησαν να εξετασθούν οι αιτήσεις τους ασύλου στη Σουηδία.
- 20 Στις 23 Αυγούστου 2006, το δικαστήριο αυτό αποφάσισε να αναστείλει την πραγματοποίηση της μεταφοράς των μελών της οικογένειας Petrosian στη Γαλλία, εν αναμονή της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της ουσίας ή μέχρις ότου αποφασίσει άλλως. Στις 8 Μαΐου 2007, το εν λόγω δικαστήριο εξέδωσε απόφαση επί της ουσίας, με την οποία απέρριψε την προσφυγή των μελών της οικογένειας Petrosian, θέτοντας έτσι τέρμα στην αναστολή της μεταφοράς τους προς τη Γαλλία.

- 21 Τα μέλη της οικογένειας Petrosian άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως του länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, ενώπιον του Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (διοικητικό εφετείο Στοκχόλμης, αρμόδιο για θέματα μεταναστεύσεως), λόγω δικονομικού σφάλματος, και ζήτησαν την ακύρωση της διατάσσουσας τη μεταφορά τους στη Γαλλία αποφάσεως και, επικουρικώς, την αναπομπή της υποθέσεως ενώπιον του länsrätten i Skåne län.
- 22 Στις 10 Μαΐου 2007, το Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, αποφάσισε την αναστολή της μεταφοράς των μελών της οικογένειας Petrosian στη Γαλλία, εν αναμονή της εκδόσεως αμετάκλητης αποφάσεως επί της ουσίας ή μέχρις ότου αποφασίσει άλλως.
- 23 Στις 16 Μαΐου 2007, το δικαστήριο αυτό εξέδωσε αμετάκλητη απόφαση με την οποία εξαφάνισε την απόφαση του länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον αυτού, δεχόμενο τον τυπικό λόγο που συνίσταται στην κακή σύνθεση του αποφανθέντος επί της υποθέσεως δικαστικού σχηματισμού. Το Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, διέταξε επίσης την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως περί μεταφοράς της οικογένειας Petrosian στη Γαλλία, μέχρις ότου το länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, εκδώσει την απόφασή του επί της ουσίας ή αποφασίσει άλλως.
- 24 Το τελευταίο αυτό δικαστήριο αναδίκασε την υπόθεση στις 29 Ιουνίου 2007 και ακύρωσε την απόφαση του Migrationsverket περί μεταφοράς των μελών της οικογένειας Petrosian στη Γαλλία. Ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Migrationsverket προς επανεξέταση. Με το σκεπτικό της αποφάσεώς του, το länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, αναφέρθηκε σε μια παρέχουσα κατευθυντήριες γραμμές ερμηνείας απόφαση του Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, της 14ης Μαΐου 2007, με την οποία το δικαστήριο εκείνο έκρινε ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, δυνάμει του οποίου η μεταφορά πρέπει να πραγματοποιηθεί, το αργότερο, εντός έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος εκ νέου αναλήψεως από άλλο κράτος μέλος ή από την έκδοση αποφάσεως επί ενδίκου βοηθήματος ή αναθεωρήσεως, εφόσον έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα,

έχει την έννοια ότι η προθεσμία πραγματοποίησεως της μεταφοράς αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως της προσωρινής αποφάσεως που αναστέλλει την πραγματοποίηση της μεταφοράς.

- 25 Συνεπώς, δεδομένου ότι το länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, αποφάσισε την αναστολή αυτή στις 23 Αυγούστου 2006, η προθεσμία πραγματοποίησεως της μεταφοράς αυτής έληξε, κατά το δικαστήριο αυτό, στις 24 Φεβρουαρίου 2007, ημερομηνία από την οποία, αφενός, αρμόδιο για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου των μελών της οικογένειας Petrosian ήταν το Βασίλειο της Σουηδίας, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, και, αφετέρου, οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούσαν πλέον να μεταφερθούν στη Γαλλία.
- 26 Το Migrationsverket άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen, ενώπιον του Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, στις 9 Ιουλίου 2007. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού υποστήριξε ότι, κατόπιν της εκδόσεως ανασταλτικής αποφάσεως, η προθεσμία πραγματοποίησεως της μεταφοράς είχε ανασταλεί, με αποτέλεσμα η εξάμηνη προθεσμία να αρχίσει να τρέχει από την ημερομηνία κατά την οποία η ανασταλείσα απόφαση κατέστη εκ νέου εκτελεστή.
- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού [...] 343/2003 [...] την έννοια ότι την ευθύνη για την εξέταση αιτήσεως παροχής ασύλου υπέχει το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, εφόσον η μεταφορά του αιτούντος άσυλο προς άλλο κράτος δεν πραγματοποιηθεί εντός έξι μηνών αφότου έχει ληφθεί προσωρινή απόφαση περί αναστολής της εκτελέσεως της μεταφοράς, ανεξαρτήτως του χρόνου λήψεως της τελικής αποφάσεως περί του αν θα πραγματοποιηθεί η μεταφορά;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

28 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού 343/2003 έχει την έννοια ότι, εφόσον, στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταφοράς του αιτούντος άσυλο, η νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους προβλέπει το ανασταλτικό αποτέλεσμα ενός ενδίκου βοηθήματος, η προθεσμία πραγματοποίησής της μεταφοράς αρχίζει ήδη να τρέχει από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως περί αναστολής της διαδικασίας μεταφοράς ή μόνον από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως που αποφαινεται επί του νομοτύπου της διαδικασίας και η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

Υποβληθείσες ενώπιον του Δικαστηρίου παρατηρήσεις

29 Οι οκτώ κυβερνήσεις που υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις στην παρούσα υπόθεση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θεωρούν ότι το άρθρο 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού 343/2003 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση που το ένδικο βοήθημα το οποίο έχει ασκηθεί κατά της αποφάσεως περί μεταφοράς έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, η εξάμηνη προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η μεταφορά αυτή αρχίζει να τρέχει μόλις από την έκδοση της αποφάσεως επί της ουσίας του ενδίκου βοηθήματος και όχι από την έκδοση της αποφάσεως που διατάσσει την αναστολή της εν λόγω μεταφοράς.

30 Σύμφωνα με τις κυβερνήσεις αυτές και την Επιτροπή, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 343/2003 προκύπτει ότι πρόθεση του κοινοτικού νομοθέτη ήταν να θεσπίσει ένα καθεστώς στο πλαίσιο του οποίου η μεταφορά δεν πρέπει να πραγματοποιείται πριν εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας του ενδίκου βοηθήματος. Συγκεκριμένα, η αντίθετη λύση θα ισοδυναμούσε με το να επιβάλλεται στα αρμόδια δικαστήρια και στις αρμόδιες αρχές ανώτατο όριο ως προς την προθεσμία εντός της οποίας μπορούν να κρίνουν τα ένδικα βοηθήματα σχετικά με τις αποφάσεις περί μεταφοράς, πράγμα το οποίο δεν απόκειται στον κοινοτικό νομοθέτη να προβλέψει, και ενώ η εξέταση των κατ' ιδίαν καταστάσεων που εμπíπτουν στον κανονισμό αυτόν επιβάλλει περίπλοκες διαβουλεύσεις οι οποίες δύσκολα θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν εντός προθεσμίας έξι μηνών.

- 31 Επιπλέον, ορισμένες από τις κυβερνήσεις αυτές ισχυρίζονται ότι, από πρακτικής απόψεως, το να επιβάλλεται στα εθνικά δικαστήρια να αποφανθούν εντός έξι μηνών θα ευνοούσε την καταχρηστική άσκηση ενδίκων βοηθημάτων από τους αιτούντες άσυλο, ενώ, στα κράτη μέλη στα οποία τα δικαστήρια αυτά έχουν υπερβολικό φόρτο εργασίας, θα σημειωνόταν συχνά υπέρβαση της προθεσμίας αυτής και, για τον λόγο αυτόν, το αιτούν κράτος μέλος θα καθίστατο συστηματικά το υπεύθυνο για την αίτηση ασύλου κράτος μέλος.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 32 Δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, η μεταφορά ενός αιτούντος άσυλο προς το κράτος μέλος που υποχρεούται να τον αναλάβει εκ νέου πραγματοποιείται μόλις η μεταφορά αυτή καταστεί πρακτικώς δυνατή και, το αργότερο, εντός έξι μηνών από της αποδοχής της αιτήσεως εκ νέου αναλήψεως από άλλο κράτος μέλος ή της αποφάσεως επί του ενδίκου βοηθήματος ή της αναθεωρήσεως σε περίπτωση ανασταλτικού αποτελέσματος. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, εφόσον η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της εξάμηνης αυτής προθεσμίας, υπεύθυνο καθίσταται το κράτος μέλος ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου.
- 33 Η διατύπωση των διατάξεων αυτών δεν καθιστά από μόνη της δυνατό να κριθεί αν η προθεσμία πραγματοποιήσεως της μεταφοράς αρχίζει ήδη να τρέχει από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή μιας διαδικασίας μεταφοράς ή αποκλειστικά από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως που αποφάινεται επί του νομοτύπου της διαδικασίας αυτής.
- 34 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (βλ., άλλων, αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2000, C-301/98, KVS International, Συλλογή 2000, σ. I-3583, σκέψη 21, και της 23ης Νοεμβρίου 2006, C-300/05, ZVK, Συλλογή 2006, σ. I-11169, σκέψη 15).

- 35 Δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, σε συνδυασμό με την παράγραφο 1, στοιχείο γ', του ίδιου άρθρου, τρία γεγονότα μπορούν, αναλόγως των συνθηκών, να προκαλέσουν την έναρξη της εξαμηνιαίας προθεσμίας την οποία διαθέτει το αιτούν κράτος μέλος για να πραγματοποιήσει τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο. Μπορεί να πρόκειται, πρώτον, για την απόφαση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα της εκ νέου αναλήψεως του αιτούντος άσυλο να δεχθεί το αίτημα αυτό, δεύτερον, για την άπρακτη παρέλευση της μηνιαίας προθεσμίας που διαθέτει το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα προκειμένου να αποφανθεί επί του αιτήματος του αιτούντος κράτους μέλους περί εκ νέου αναλήψεως του αιτούντος άσυλο, τρίτον, για την απόφαση επί του ενδίκου βοηθήματος ή της αναθεωρήσεως, σε περίπτωση ανασταλτικού αποτελέσματος εντός του αιτούντος κράτους μέλους.
- 36 Τα τρία αυτά γεγονότα πρέπει να αναλυθούν με γνώμονα το αν υπάρχει στη νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους ένδικο βοήθημα ικανό να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού για τον οποίο ο κανονισμός 343/2003 προβλέπει προθεσμία για την πραγματοποίηση της μεταφοράς.
- 37 Προς τούτο, πρέπει να διακριθούν δύο περιπτώσεις.
- 38 Όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, στην πρώτη περίπτωση, εφόσον δεν προβλέπεται κανένα ένδικο βοήθημα ικανό να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς αρχίζει να τρέχει από τη ρητή ή τεκμαιρόμενη απόφαση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, με την οποία το κράτος μέλος αυτό δέχεται να αναλάβει εκ νέου τον ενδιαφερόμενο, ανεξαρτήτως των πιθανοτήτων ευδοκιμήσεως του ενδίκου βοηθήματος το οποίο έχει ενδεχομένως ασκήσει ο αιτών άσυλο κατά της αποφάσεως με την οποία διατάχθηκε η μεταφορά του, ενώπιον των δικαστηρίων του αιτούντος κράτους μέλους.
- 39 Στην περίπτωση αυτή, πρέπει ακόμη να διευθετηθούν μόνον οι λεπτομέρειες της πραγματοποίησης της μεταφοράς και, ιδίως, να καθορισθεί η ημερομηνία της.

- 40 Εντός του πλαισίου αυτού, το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003 παρέχει στο αιτούν κράτος μέλος εξαμηνιαία προθεσμία για την πραγματοποίηση της μεταφοράς. Επομένως, η προθεσμία αυτή έχει ως σκοπό, λαμβανομένων υπόψη της πρακτικής πολυπλοκότητας και των δυσχερειών στην οργάνωση που συνδέονται με την πραγματοποίηση της μεταφοράς, να παράσχει στα δύο ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να διαβουλευθούν για την πραγματοποίηση της μεταφοράς αυτής και, ειδικότερα, στο αιτούν κράτος μέλος να ρυθμίσει τις συγκεκριμένες λεπτομέρειες της πραγματοποίησης της μεταφοράς, η οποία διενεργείται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του τελευταίου αυτού κράτους μέλους.
- 41 Εξάλλου, από την αιτιολογική έκθεση που έχει επισυναφθεί στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και των μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή στις 26 Ιουλίου 2001 [COM(2001) 447 τελικό, σ. 5, 19 και 20], προκύπτει ότι, ακριβώς για να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη κατά την πραγματοποίηση της μεταφοράς, η Επιτροπή πρότεινε την παράταση της προθεσμίας πραγματοποίησης της μεταφοράς. Η προθεσμία αυτή, καθορισθείσα σε ένα μήνα με τη Σύμβαση περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υπογραφείσα στο Δουβλίνο στις 15 Ιουνίου 1990 (ΕΕ 1997, C-254, σ. 1), την οποία αντικατέστησε ο κανονισμός 343/2003, στη συνέχεια παρατάθηκε, σύμφωνα με την εν λόγω πρόταση κανονισμού, σε έξι μήνες, κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του εν λόγω κανονισμού.
- 42 Στη δεύτερη περίπτωση, εφόσον το αιτούν κράτος μέλος προβλέπει ένδικο βοήθημα ικανό να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα και το δικαστήριο του κράτους μέλους αυτού προσδίδει τέτοιο αποτέλεσμα στην απόφασή του, το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003 προβλέπει ότι η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως «απόφασης επί ενδίκου μέσου ή αναθεώρησης».
- 43 Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, αν το σημείο ενάρξεως της προθεσμίας μεταφοράς διαφέρει από το καθορισθέν στην πρώτη εκτεθείσα περίπτωση, γεγονός παραμένει ότι καθένα από τα δύο ενδιαφερόμενα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίσει, για την οργάνωση της μεταφοράς, τις ίδιες πρακτικές δυσχέρειες και, στη συνέχεια, πρέπει να

διαθέτει την ίδια εξάμηνη προθεσμία για την πραγματοποίησή της. Πράγματι, από τη διατύπωση του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ' του κανονισμού 343/2003 ουδόλως συνάγεται ότι ο κοινοτικός νομοθέτης είχε την πρόθεση να αντιμετωπίσει διαφορετικά τις δύο καταστάσεις.

44 Εντεύθεν συνάγεται ότι, στη δεύτερη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που επιδιώκει η τασσόμενη στα κράτη μέλη προθεσμία, το σημείο ενάρξεως της προθεσμίας αυτής πρέπει να καθορίζεται έτσι ώστε τα κράτη μέλη να διαθέτουν, όπως στην πρώτη περίπτωση, εξάμηνη προθεσμία την οποία οφείλουν να εκμεταλλευθούν πλήρως για να ρυθμίσουν τις τεχνικές λεπτομέρειες της πραγματοποιήσεως της μεταφοράς.

45 Επομένως, η προθεσμία πραγματοποιήσεως της μεταφοράς μπορεί να αρχίσει να τρέχει μόνον εφόσον η μελλοντική πραγματοποίηση της μεταφοράς έχει κατ' αρχήν συμφωνηθεί και διασφαλισθεί και απομένει μόνον η ρύθμιση των λεπτομερειών της. Η πραγματοποίηση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως διασφαλισθείσα αν ένα δικαστήριο του αιτούντος κράτους μέλους, επιληφθέν ενδίκου βοηθήματος, δεν έχει αποφανθεί επί της ουσίας του ζητήματος, αλλά έχει απλώς αποφανθεί επί αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

46 Εντεύθεν συνάγεται ότι, στη δεύτερη εκτεθείσα περίπτωση, προκειμένου να διαφυλαχθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, το οποίο καθορίζει την προθεσμία πραγματοποίησεως της μεταφοράς, η προθεσμία αυτή δεν πρέπει να αρχίσει να τρέχει ήδη από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς, αλλά μόνον από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως που αποφαινεται επί του νομοτύπου της διαδικασίας και η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

- 47 Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από δύο άλλες σειρές σκέψεων, αντλουμένων, των μεν, από τον σεβασμό της δικαστικής προστασίας την οποία εγγυάται ένα κράτος μέλος και, των δε, από τον σεβασμό της αρχής της δικονομικής αυτοτέλειας των κρατών μελών.
- 48 Πρώτον, θεωρείται ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν είχε πρόθεση να θυσιάσει τη δικαστική προστασία την οποία εγγυώνται τα κράτη μέλη των οποίων τα δικαστήρια μπορούν να αναστείλουν την εκτέλεση μιας αποφάσεως περί μεταφοράς, παρέχοντας κατά τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα στον αιτούντα άσυλο να βάλει αποτελεσματικά κατά των αποφάσεων των οποίων αποτελεί αντικείμενο, χάριν της επιταγής της ταχείας εξετάσεως των αιτήσεων ασύλου.
- 49 Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη που είχαν τη βούληση να θεσπίσουν ένδικα βοηθήματα ικανά να καταλήξουν στην έκδοση αποφάσεων με ανασταλτικό αποτέλεσμα στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταφοράς δεν μπορούν, εν ονόματι του σεβασμού της επιταγής περί ταχύτητας, να τίθενται σε λιγότερο ευνοϊκή θέση από αυτή στην οποία βρίσκονται όσα κράτη μέλη δεν το έκριναν αναγκαίο.
- 50 Έτσι, το κράτος μέλος το οποίο, στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταφοράς, αποφάσισε να θεσπίσει ένδικα βοηθήματα παράγοντα, ενδεχομένως, ανασταλτικό αποτέλεσμα και το οποίο, για τον λόγο αυτό, διαθέτει, προκειμένου να προβεί στην απομάκρυνση του αιτούντος άσυλο, προθεσμία συντετμημένη κατά τον χρόνο που είναι αναγκαίος στα εσωτερικά δικαστήρια για να αποφανθούν επί της ουσίας της διαφοράς τίθεται σε δυσχερή θέση κατά το μέτρο που, αν δεν επιτύχει να οργανώσει τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο εντός του πολύ σύντομου χρονικού διαστήματος μεταξύ της εκδόσεως της αποφάσεως του δικαστηρίου επί της ουσίας και της λήξεως της προθεσμίας πραγματοποιήσεως της μεταφοράς, διατρέχει τον κίνδυνο να καθορισθεί οριστικώς ως υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, δυνάμει του οποίου, άπαξ λήξει η προθεσμία πραγματοποιήσεως της μεταφοράς, η αποδοχή της ευθύνης από το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα παύει να ισχύει.

- 51 Επομένως, η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, το οποίο καθορίζει το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας που έχει ταχθεί στο αιτούν κράτος μέλος για να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος άσυλο, δεν μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, εν ονόματι της τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου, το αιτούν κράτος μέλος πρέπει να αγνοήσει το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε στο πλαίσιο της εκδικάσεως ενδίκου βοηθήματος ικανού να έχει τέτοιο αποτέλεσμα, το οποίο ωστόσο θέλησε να θεσπίσει στο εσωτερικό του δικαίο.
- 52 Όσον αφορά, δεύτερον, τον σεβασμό της αρχής της δικονομικής αυτοτέλει των κρατών μελών, επισημαίνεται ότι, αν γινόταν δεκτή η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ' του κανονισμού 343/2003 κατά την οποία η προθεσμία πραγματοποιήσεως της μεταφοράς τρέχει ήδη από την ημερομηνία εκδόσεως της έχουσας ανασταλτικό αποτέλεσμα προσωρινής αποφάσεως, το εθνικό δικαστήριο που θα ήθελε να συμβιβάσει την τήρηση της προθεσμίας αυτής με τον σεβασμό της έχουσας ανασταλτικό αποτέλεσμα προσωρινής δικαστικής αποφάσεως θα υποχρεωνόταν να αποφανθεί επί του νομοτύπου της διαδικασίας μεταφοράς πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, με απόφαση η οποία, ενδεχομένως, λόγω ελλείψεως του απαραίτητου χρόνου που παρέχεται στους δικαστές, δεν ήταν δυνατόν να λάβει υπόψη κατά τρόπο ικανοποιητικό τον περίπλοκο χαρακτήρα της διαφοράς. Όπως ορθώς υπογραμμίζουν ορισμένες κυβερνήσεις και η Επιτροπή, με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν ενώπιον του Δικαστηρίου, η ερμηνεία αυτή θα αντέβαινε στην εν λόγω αρχή, όπως έχει διαμορφωθεί από την κοινοτική νομολογία (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-13/01, Safalero, Συλλογή 2003, σ. I-8679, σκέψη 49, και της 13ης Μαρτίου 2007, C-432/05, Unibet, Συλλογή 2007, σ. I-2271, σκέψη 39).
- 53 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού 343/2003 έχει την έννοια ότι, εφόσον η νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους προβλέπει το ανασταλτικό αποτέλεσμα ενδίκου βοηθήματος, η προθεσμία πραγματοποιήσεως της μεταφοράς δεν αρχίζει να τρέχει ήδη από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς, αλλά μόνον από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως που αποφαινεται επί του νομοτύπου της διαδικασίας και η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδισης που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 20, παράγραφοι 1, στοιχείο δ', και 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, έχει την έννοια ότι, εφόσον η νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους προβλέπει το ανασταλτικό αποτέλεσμα ενδίκου βοηθήματος, η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς δεν αρχίζει να τρέχει ήδη από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής αποφάσεως με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς, αλλά μόνον από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως που αποφαινεται επί του νομοτύπου της διαδικασίας και η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

(υπογραφές)